

עפ"ג 30614-12-24 - מדינת ישראל נ' נאיל סברה

בבית המשפט העליון

עפ"ג 30614-12-24

לפני:
כבוד השופט יוסף אלרון
כבוד השופטת יעל וילנר
כבוד השופט עופר גרוסקופף

המערערת:
נגד
מדינת ישראל

המשיב:
נאיל סברה
ערעור על גזר דינו של בית המשפט המחוזי בנוף
הגליל-נצרת ב-ת"פ 67009-06-17 מיום
27.10.2024 שניתן על ידי השופט ג' אזולאי
ד' תמוז תשפ"ה (30.6.2025)
תאריך ישיבה:
בשם המערערת:
בשם המשיב:
עו"ד יוסף שלבי; עו"ד מוחמד שעבאן

פסק-דין

השופט יוסף אלרון:

1. לפנינו ערעור על גזר דינו של בית המשפט המחוזי בנוף הגליל-נצרת ב-ת"פ 67009-06-17 מיום 27.10.2024 (השופט ג' אזולאי), במסגרתו נגזר על המשיב עונש של 9 חודשי מאסר בפועל, אשר ירוצו בעבודות שירות, לצד עונשי מאסר על תנאי, קנס, פסילת רישיון בפועל ותשלום פיצוי.

כתב האישום

2. בתמציתית תואר כי לפי כתב האישום, ביום 18.8.2016 המשיב נהג ברכבו בשעה 24:00 בכביש 98 מכיוון מג'דל שמס אל עבר מסעדה. עוד תואר כי המשיב נהג ברכב, כשלצידו ישב במושב הקדמי חוסין ראיד אברהם (להלן: המנוח). השניים לא חגרו חגורת בטיחות והמשיב נהג בהיותו שיכור, כאשר רמת

האלכוהול בדמו עמדה על 95 מ"ג, באופן שמנע ממנו את השליטה ברכב וגרם לסיכון לעוברי הדרך.

3. בנוסף לכך, לפי כתב האישום, המשיב נהג ברכב בקלות דעת ובפזיזות, במהירות מופרזת וללא תשומת לב למצב הכביש ולמכלול הנסיבות שבו. בהמשך הדרך, בהגיעו לצומת "נבי איליא", המשיב סטה מנתיב נסיעתו והתנגש בקיר הימני של הגשר שנמצא בכניסה למסעדה. אז, נזרק הרכב שמאלה התנגש בקיר השמאלי של הגשר, נזרק פעם נוספת ימינה, התנגש שוב בקיר הימני של הגשר והשתפשף בגשר עד שנעצר. באחד משלבי התאונה שתוארו, המשיב והמנוח, אשר לא היו חגורים בחגורת בטיחות, נזרקו אל מחוץ לרכב.

כתוצאה מהתאונה, מותו של המנוח נגרם במקום. המשיב נפגע אף הוא ונגרם לו שבר מרוסק בשתי חוליות של עמוד השדרה.

4. בשל מעשיו, המשיב הורשע בתום הליך הוכחות, בעבירות של הריגה לפי סעיף 298 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין), כנוסחו בזמן ביצוע העבירה; נהיגה בשכרות, לפי סעיפים 62(3) ו-64 לפקודת התעבורה [נוסח חדש] (להלן: פקודת התעבורה); וגרימת חבלה לאדם ולרכוש, לפי סעיף 62(2) ו-38(2) ו-38(3) לפקודת התעבורה, ביסוד נפשי של קלות דעת.

גזר דינו של בית המשפט המחוזי

5. בית המשפט המחוזי בגזר דינו עמד על פגיעתו הגבוהה של המשיב בערך חיי האדם, והדגיש את חומרת מעשיו, אשר נהג בשכרות, במהירות מופרזת ובקלות דעת שבגינה מצא המנוח את מותו. בשקלול נסיבות אלו, ובשים לב למדיניות הענישה הנוהגת, נקבע מתחם עונש הולם בין 5 ל-8 שנות מאסר בפועל, לצד ענישה נלווית.

6. לצורך קביעת עונשו של המשיב, בית המשפט המחוזי התייחס לנסיבותיו האישיות ובכללן, עברו הפלילי, הכולל הרשעה בגין החזקת אגרופן והפרעה לשוטר במילוי תפקידו, לצד 5 הרשעות תעבורתיות קודמות, אשר האחרונה שבהן משנת 2023 בגין נהיגה בזמן פסילה. בנוסף, בית המשפט המחוזי התחשב בגילו הצעיר של המשיב, במצבו הרפואי והנפשי כתוצאה מהתאונה, בחלוף הזמן מעת ביצוע העבירה ובתסקיר שירות המבחן בעניינו, אשר העריך כי הסיכון להישנות מעשים דומים נמוך. לצד זאת, נשקלו גם שיקולי הרתעת היחיד והרבים תוך שפורט כי ההשלכות החמורות לחיי ציבור המשתמשים בדרך ושלמות נפשם, "מחייבות את מערכת המשפט לגייס את כוחותיה", בכדי למנוע את שכיחותן של תאונות הדרכים והקטל בכבישים, באמצעות ענישה בדמות מאסר בפועל. בתוך כך, פורט כי ככל שהתוצאות שנגרמו ממעשיו של הנאשם חמורות יותר, כך יפחת מקומן של נסיבותיו האישיות

בקביעת עונשו.

7. בשקלול האמור, לנוכח עדי האופי שדיברו בשבח המשיב, ובהתחשב במיוחד בדברי אביו של המנוח כי "הוא [המשיב - י.א.] גם הבן שלי. אני הפסדתי את הבן שלי ולא רוצה להפסיד את הבן השני שלי [...] - בית המשפט המחוזי חרג לקולה מהמתחם שקבע וגזר על המשיב עונש של 9 חודשי מאסר בפועל לריצוי בדרך של עבודות שירות, לצד ענישה נלווית.

עיקרי טענות הצדדים בערעור

8. לטענת המדינה, העונש שנגזר על המשיב מקל עימו באופן משמעותי מהעונש הראוי וההולם למעשיו החמורים. בתוך כך, נטען כי העונש אינו מתיישב עם עוצמת הפגיעה בערכים המוגנים שניצבים בבסיס העבירה, בהם חיי אדם ושלמות גופו וביטחון משתמשי הדרך ואינו מעניק משקל הולם לתוצאה הטראגית - מותו של המנוח. עוד נטען כי, ביטוי הולם לפגיעה בערכים אלו, מחייב הטלת עונש מאסר בפועל מאחורי סורג ובריא, לתקופה ממושכת. הודגש כי פגיעה זו חמורה במיוחד, מאחר שהמשיב נהג בפראות ובמהירות מופרזת כשהוא נתון להשפעת אלכוהול, בלב אזור מגורים, ותוך זלזול בוטה בחיי אדם.

בנוסף, נטען שבית המשפט המחוזי שגה במשקל שנתן לבקשת אבי המנוח להימנע מהשתתפות עונש מאסר בפועל מאחורי סורג ובריא על המשיב. נטען כי עמדתו של נפגע העבירה, לעולם אינה עומדת לבדה ואין לתת לה משקל "מכריע" כלשון בית המשפט המחוזי, אל מול אינטרסים כבדי משקל הניצבים ביסוד גזירת הדין, ובראשם עקרונות גמול, הרתעה, שלום הציבור ושיקולים שיקומיים במקרים המתאימים. בענייננו לא ניתן משקל ראוי לשיקול הרתעת היחיד, בשים לב כי המשיב המשיך לבצע עבירות תעבורה חמורות, גם לאחר ביצוע העבירה ביסוד ההליך שלפנינו. יתרה מכך, נטען שלאור חומרת העבירות ותוצאתן, אין לתת משקל נכבד בגזירת הדין לחלוף הזמן שבמסגרתו נוהל ההליך המשפטי נשוא הערעור שלפנינו.

9. מנגד, לעמדת בא-כוח המשיב, כפי שטען בדיון שלפנינו, העונש שגזר בית המשפט המחוזי אינו מגלה עילה להתערבות. בא-כוח המשיב הפנה לפסיקה עובר לרפורמה בעבירות ההמתה, שלפיה לדבריו, בנסיבות דומות לענייננו של המשיב - נגזרו עונשים קלים בהרבה מאלו שמבקשת המדינה שיוטל כעת. עוד נטען כי חלף זמן רב מהרשעותיו וכי ניתן משקל ראוי בעונשו של המשיב לארבעת עדי האופי שהעידו בפני בית המשפט המחוזי, ובתוכם כאמור אביו של המנוח.

דיון והכרעה

10. כידוע, ערכאת הערעור תיטה שלא להתערב בחומרת העונש שהטילה הערכאה הדיונית, אלא במקרים חריגים, אשר נפלה בהם טעות מהותית או שמתקיימת בהם סטייה קיצונית ממדיניות הענישה הנוהגת במקרים דומים (עפ"ג 23486-12-24 מדינת ישראל נ' דחלה, פסקה 8 (20.2.2025)).

המקרה שלפנינו, נמנה בבירור עם מקרים חריגים אלו. העונש שנגזר על המשיב - 9 חודשי מאסר לריצוי בדרך של עבודות שירות - סוטה באורח ניכר ממדיניות הענישה הראויה בעבירות כדוגמת זו ואינו הולם את חומרת העבירה ותוצאתה, המחייבת מאסר בפועל מאחורי סורג ובריח. כמו כן, בית המשפט המחוזי שגה בכך שחרג לקולה באופן כה משמעותי מהמתחם בעניינו של המשיב.

עונש החורג באופן משמעותי וקיצוני ממתחם העונש ההולם שנקבע בידי הערכאה הדיונית, יש בו כדי לשמש כאמת מידה עצמאית, המלמדת על סטייה מהותית ממדיניות הענישה ההולמת, באופן המצדיק אף הוא התערבות בעונש שנגזר.

11. בית משפט זה שב וחזר על הצורך בענישה מחמירה נגד אלו המבצעים קטל בכבישים, ענישה שיש בה כדי לתרום את חלקו של בית המשפט במאבק הלאומי נגד תופעה זו, שהפכה זה מכבר למכת מדינה ומאמצים רבים כלכליים והסברתיים מתבצעים למגרה, אולם ללא הצלחה יתרה. כפי שצינתי בעבר:

"מאות בני-אדם מוצאים את מותם מדי שנה בכבישים. אין המדובר ביד הגורל בלבד [...] בית משפט זה שב והדגיש את הצורך בענישה מחמירה ומרתיעה בגין עבירות תעבורה המביאות לגדיעתם של חיי אדם בטרם עת. מדיניות ענישה זו נחוצה לשם הרתעת הרבים מפני ביצוע עבירות תעבורה ומפני נטילת סיכונים בלתי סבירים אשר יש בהם כדי לסכן חיי אדם. בכך, תורמת מערכת המשפט את חלקה במאבק המתמשך בתאונות הדרכים הגובות קורבנות כה רבים כעניין שבשגרה" (ע"פ 4908/18 אל עסייו נ' מדינת ישראל, פסקה 10 (7.11.2019)).

12. נכונים הדברים בפרט כאשר מדובר בנהגים אשר לנהיגתם יצאו כשהם נתונים תחת השפעת משקאות משכרים ומהווים סכנה לכל הסובב אותם, נהגים אחרים או עוברי אורח אקראיים הנקרים על דרכם. לא בכדי עבירת נהיגה בשכרות נמנית בקרב עבירות התעבורה החמורות ביותר וכגורם מרכזי להתרחשותן של תאונות הדרכים.

נוכח היקף התופעה והשלכותיה החמורות, הפוגעות בקדושת חיי אדם, שלום ציבור הנהגים ומשתמשי הדרך, אדגיש גם הפעם לציבור הנהגים את המסר הבא: ידע כל נהג אשר ברכבו נוהג כשבדמו כמות אלקוהול הפוגמת ביכולתו לנהוג מבלי שיסכן את עצמו, זולתו ויגרום הלכה למעשה לתוצאותיו ההרסניות של מעשיו כפי שקרה במקרה דנן - המענה העונשי יהא משמעותי ומאחורי סורג ובריח

למשך תקופה ארוכה (ע"פ 6193/20 בר זכאי נ' מדינת ישראל, פסקה 39 לפסק דיני (25.3.2021)).

13. המקרה שלפנינו מדגיש את הפגיעה בערכים מוגנים אלו. כאמור בשעת לילה מאוחרת, התיישב המשיב בכיסא הנהג ונסע יחד עם חברו, המנוח, למחוז חפצם לעבר מסעדה. זאת, בעוד שבדמו של המשיב מצויה כמות גבוהה של אלכוהול העומדת על 95 מ"ג. נהיגה פרועה זו הייתה במהירות מופרזת, בלי שננקטו אמצעי זהירות ומבלי שחגרו השניים חגורת בטיחות. בדרכו של המשיב, הוא אף נסע באזור מגורים, במהירות כמעט כפולה מזו המותרת בחוק, באופן שטמן בחובו סיכון רב לדיירי האזור.

את מסלול הנסיעה המתוכנן - המשיב והמנוח לא הצליחו להשלים. לאחר שהגיעו לצומת ולגשר בכניסה למסעדה, המשיב סטה ברגע אחד מנתיב נסיעתו, והתנגש בקיר הגשר הימני. בזמן שנזרק הרכב שמאלה וימינה עד לרגע עצירתו, המשיב והמנוח הועפו אל מחוץ לרכב והמנוח - צעיר בן 19 שנים, מצא את מותו במקום. התוצאה הטראגית שהתרחשה בשל מעשי המשיב, פגעה באחת בחיי המנוח והובילה לפירוקה של משפחה שלמה.

מעשיו החמורים של המשיב מצדיקים אפוא ענישה משמעותית מאחורי סורג וברית.

14. זאת ועוד, כפי שנקבע בבית משפט זה, נוכח שכיחותן של תאונות הדרכים הקטלניות, על בתי המשפט לתור אחר מיצוי הדין עם העברייני - כך שמקומן של נסיבותיו האישיות של העברייני בקביעת עונשו מתגמד, אחרת - "בית משפט שמרחם על העברייני אינו מרחם על הקורבן הבא" (ע"פ 5736/22 עסאספה נ' מדינת ישראל, פסקה 45 (18.5.2023); ע"פ 634/19 גבאי נ' מדינת ישראל, פסקה 11 לפסק דיני (26.2.2020)).

בענייננו, לא רק שנסיבותיו האישיות של המשיב אינן מצדיקות עונש כה מקל, אלא שאף הן תומכות בהחמרת עונשו. חרף כך שהתרחשה תאונת הדרכים והובילה לתוצאה ההרסנית לחיי המנוח, המשיב חזר לסורו והמשיך לבצע עבירות תעבורתיות חמורות נוספות ואף הורשע בהן. כאשר העבירה התעבורתית האחרונה בוצעה על ידי המשיב בשנת 2022, עת שנהג ברכב ללא רישיון נהיגה ובזמן פסילתו. מעשיו של המשיב מלמדים כי הוא ממאן לציית לחוקים החלים על משתמשי הדרכים, ואף תוצאות מעשיו בעבירות מושא הערעור שלפנינו, לא הרתיעו אותו מהפרת החוק ברגל גסה (ע"פ 2250/24 מדינת ישראל נ' מוגרבי, פסקה 13 (7.8.2024)).

15. למעשה, בדרך זו צעד בית המשפט המחוזי, אלא ששגה וחרג לקולה באופן כה משמעותי, בניגוד להוראות הדין ולבסוף גזר על המשיב עונש חריג ומקל מאוד.

כידוע, תיקון 113 לחוק העונשין, התשע"ב-2012 (להלן: תיקון 113 לחוק העונשין) היווה נקודת מפנה במלאכת גזירת העונש בידי הערכאה הדיונית, עת ששרטט, הבנה וגידר את שיקול הדעת של השופט בגזירת עונשו של הנאשם הניצב למולו. כך בתחילה, קבע המחוקק את השיקולים שינחו את בית המשפט בקביעת מתחם העונש ההולם למעשי הנאשם, כאשר עיקרון ההלימה ניצב בראש מעיניו; ולאחר מכן, את השיקולים שיוכל השופט לבחון לקביעת עונשו של הנאשם בתוך המתחם שנקבע על ידו. בד בבד, המחוקק עיגן את האפשרות לחרוג לקולה ולחומרה מהמתחם בהתחשב בשיקולים בדבר שיקום הנאשם והגנה על שלום הציבור, בהתאמה (סעיף 40ד ו-40ה לחוק העונשין).

האפשרות לחרוג מהמתחם לקולה, נתונה ככלל כאשר ניכר כי הנאשם השתקם או שישנו סיכוי שכך יקרה (סעיף 40ד(א) לחוק העונשין). לצורך כך, לא ניתן להסתפק בטענות בעלמא, אלא הנאשם נדרש להוכיח על יסוד תשתית עובדתית מוצקה וראיות שונות, כי מתקיים החריג בעניינו (ע"פ 6692/23 זלקוב נ' מדינת ישראל, פסקה 23 (21.7.2024) (להלן: עניין זלקוב)).

בהמשך, הוכר בפסיקה, חריג נוסף וצר - המאפשר חריגה לקולה מהמתחם בשל שיקולי צדק, כאשר המאסר בפועל עשוי לסכן את חיי הנאשם או לקצר את תוחלת חייו בצורה ניכרת (ע"פ 4456/14 קלנר נ' מדינת ישראל (29.12.2015)). גם השימוש בחריג זה, בדומה לחריג בשל שיקולי שיקום כאמור, יהיה במשורה ועל בסיס תשתית ראיתית מוצקה (עניין זלקוב, בפס' 26).

16. הגם שהחריג הצר של "שיקולי צדק" לא הוברר עד תום, דומה כי בראי אמות המידה האמורות, ולנוכח התוצאה הטראגית של מות המנוח, נסיבותיו האישיות של המשיב בעניינו אינן באות בגדרי שיקול זה. כך גם, לא מתקיימת הצדקה לחרוג מהמתחם בשל שיקולי שיקום. במובן מסוים, ההפך הוא הנכון - כפי שטען בעניינו שירות המבחן, ישנו צורך בענישה מוחשית מאחורי סורג ובריה, וזאת למרות שנשקל תהליך השיקום שהמשיב עובר.

17. גם אילו היה מוצדק לחרוג מן המתחם - ואיני סבור שכך - בוודאי שלא היה מקום לחרוג באופן כה משמעותי. כשם שאת האפשרות לחרוג לקולה מהמתחם יש לאזן בין היתר, בין חומרת מעשיו של הנאשם ומידת אשמתו, קיומם של שיקולי צדק, מידת מסוכנותו לציבור ושיקולים בדבר שוויון ואחידות בענישה (עניין זלקוב, בפס' 25) - כך בבחינת מידת החריגה מהמתחם יש לבצע איזון בין רכיבים אלו.

18. בעניינו, לנוכח חומרת המעשים ומות המנוח, מכלול נסיבותיו האישיות של המשיב, ובהן גם דברי אביו של המנוח, עם כל הצער והחמלה הטמונה בהם, אינם מצדיקים חריגה ממתחם העונש ההולם בעניינו של המשיב. בטח ובטח, אינם מצדיקים חריגה כה קיצונית, לעבר עונש מקל של 9 חודשי מאסר לריצוי בדרך של עבודות שירות.

19. כמובא לעיל, בית המשפט המחוזי התחשב בגזר דינו בזמן הרב - 8 שנים - שחלף מעת ביצוע מעשה העבירה עד למתן גזר הדין בעניינו. לא אחת ביקרתי בחריפות את הפגיעה הקשה בנאשם ובמערכת המשפט בכללותה, עקב התמשכות הליכים מעין זו:

"עם מצב דברים מעין זה אין להשלים. העובדה שהליך הפלילי בבית משפט שלום מתנהל במשך קרוב לשלוש שנים, כאשר פרשת התביעה טרם הסתיימה, מלמדת כשלעצמה על פגיעה קשה וחמורה בזכותו של הנאשם לחפות ולהליך הוגן, תוך גרימת עינוי דין. גם האינטרס הציבורי המצוי בניהול יעיל וענייני של הליכים פליליים נפגע מכך אנושות." (בש"פ 6054/24 מדינת ישראל נ' קורליאונה, פסקה 7 (12.8.2024)).

טוב עשה בית המשפט המחוזי אשר התחשב בכך; אך טוב יותר היה אילו לא נמשכו ההליכים לכתחילה משך זמן כה רב.

סוף דבר

20. נהיגה מופרזת, פראית ומסוכנת לאחר שהמשיב שתה לשוכרה, הובילה באישון הלילה לסטייתו מנתיב הנסיעה ולמותו במקום של חברו - המנוח.

במכלול נסיבות העניין, ובשל הכלל הידוע לפיו ערכאת הערעור אינה ממצה את הדין ולנוכח חלוף הזמן ממועד ביצוע העבירה, אציע לחברתי וחברי שנקבל את הערעור כך שעונשו של המשיב יעמוד על 3 שנות מאסר בפועל, חלף 9 חודשי מאסר לריצוי בדרך של עבודות שירות אשר נגזרו עליו. יתר רכיבי גזר הדין יוותרו על כנם.

יוסף אלרון
שופט

השופטת יעל וילנר:

אני מסכימה.

יעל וילנר
שופטת

השופט עופר גרוסקופף:

אני מסכים.

עופר גרוסקופף
שופט

הוחלט כאמור בפסק דינו של השופט יוסף אלרון.

המשיב יתייצב לריצוי מאסרו ביום 20.8.2025 בשעה 10:00 בבימ"ר קישון, או על פי החלטת שירות בתי הסוהר, כשברשותו תעודת זהות או דרכון. עליו לתאם את הכניסה למאסר, כולל האפשרות למיין מוקדם, עם ענף אבחון ומיין של שירות בתי הסוהר, בטלפונים: 074-7831077 או 074-7831078.

ניתן היום, כ"ד תמוז תשפ"ה (20 יולי 2025).

עופר גרוסקופף
שופט

יעל וילנר
שופטת

יוסף אלרון
שופט

עמוד 8

